

В Индийската музикална култура инструментите се свързват често с митологични функции и разкази за произхода им. В Далечния Изток според ламите коническят обой (conical oboe, sona, surnay) е сакрален инструмент, който имитира гласа на индийска птица [Sachs, 1978:212]. Индийска музикантска легенда твърди, че surnay са измислени от лечител. Някога хекимите представяли уменията си в царския двор с песни. Един не можел да пее и създал шахнай, за да изрази с него музиката си. Според друга легенда шахнай бил създаден от барберите – етническа група от Северна Индия, специализирана в свиренето на този инструмент – за да служат с него на Шаха, и названието му се извежда от *Шах* и *най* (емическо название на барберите) [Ganguly, 1994:37-38].

Семантика на инструмента

Музикалният инструмент има амбивалентна предметно-звукова природа и свързана с нея символика, която в традиционната култура се разкрива в семантиката на инструмента като вещ и като звук [Захариева, 1998:143-144].

Зурната като вещ има в речта на зурнаджиите символика на живо, одухотворено същество. Антропоморфизирането на инструмента намира израз в даването на имена или прозвища на някои зурни (зурната на стар кавракировски музикант се наричала “Стамболийка”); назоваването на техни части като части на човешкото тяло. Според зурнаджийската терминология инструментът има *глава*, *тяло*, *езиче*, той се *целува* и *обича* от свирача, неговият глас, подобно на човешкия *свири-говори* и *плаче*.

В традиционната символика на зурната като вещ се включват вярванията за магическото значение на инструмента. В него има части с апотропейно значение (*чапрази*, *нарида*) – със синьо мънисто против уроки. Музикантите обясняват присъствието на *чапразите* както с естетическа и утилитарна функция, така и с предпазно-магическа: да пази притежателя на инструмента от лоши очи. Синьо мънисто се поставя и на верижката, прокарана през *шатора* на зурната, която служи за окачане на инструмента.

Богата е символиката на **зурната като звук**. Тя включва вярвания за магическата сила на зурнаджийския звук, чрез който може да се контактува с отвъдни сили, да се примамват и укротят животни.

В цитирана вече обредна песен от сборника на Миладиновци [№2] триста самовили играят хоро, нямат *мефтер* и пращат Гюргя самовила да го доведе от Битоля, където го чула да свири. Текстът е вариант на мотива “овчар омайва самодива със свирене и тя му става жена”, в който свирачът не е овчар кавалджия, а *мефтер* (зурнаджия). Пеенето, свиренето, музиката в традиционната вяра на славяните са сред устойчивите акустически стереотипи, характеризиращи поведението на отвъдни сили [Виноградова, 1999:191]. В български демонологични фолклорни разкази звуков символ на самодивите са музика и свирене цяла нощ [Мицева, 1994:43, 44]. Владеейки самодивската музика, зурнаджията се включва в звуковия символен свят на самодивите и с магическата си свирка става посредник между световите на хората и отвъдното.

Със звука на зурната се омайват самодиви, но се въздейства и върху одушевени същества от този свят – животни и хора. В много биографични разкази на зурнаджии се срещат сюжети за укротяване на змии и птици.

В рода на кавракировския зурнаджия Есреф Куртов се предава разказ за истински